

om føderationens opløsning, ønskede ingen af parterne imidlertid at foretage noget, der kunne forlænge føderationens eksistens, og de udestående spørgsmål blev derfor reguleret, således at føderationen kunne ophøre med udgangen af 1963.

4. Sydrhodesia-spørgsmålets behandling på FN's 16. og 17. samling.

Sydrhodesia-spørgsmålet kom første gang som selvstændigt dagsordenspunkt til behandling i FN under 16. generalforsamling. Det blev herunder vedtaget at anmode koloniudvalget om at undersøge, hvorvidt landet havde fuldt selvstyre.

I sin beretning til FN's genoptagne 16. samling vedtog udvalget en resolution, som hovedsagelig var en henstilling til den administrerende magt om at træffe de nødvendige foranstaltninger til sikring af afrikanernes rettigheder. De nordiske lande afstod alle på resolutionen på grund af tvivl om hensigtsmæssigheden af den beklagelse af Storbritanniens politik, som kom til udtryk i resolutionsforslaget.

17. samling vedtog to resolutioner i sagen. En om øjeblikkelig løsladelse af alle politiske fanger og ophævelse af forbudet mod ZAPU (res. 1755 (XVII)), og en som gik ud på at anmode Storbritannien om uopholdeligt at sørge for a) iværksættelse af tidligere resolutioner i sagen, b) ophævelse af den nye forfatning og afløsning af de forestående valg, c) sammenkaldelse til en ny grundlovgivende konference, d) udvidelse af stemmeretten til hele befolkningen og ophævelse af raceskellet og e) en anmodning til generalsekretæren om at optage forhandlinger med den britiske regering med sigte på at gennemføre FN's vedtagelser (res. 1760 (XVII)). Danmark stemte sammen med bl.a. de andre nordiske lande for førstnævnte resolution, men afstod — i modsætning til Norge, men sammen med de øvrige nordiske lande — på sidstnævnte resolution, da denne fandtes videregående end 16. samlings resolution.

5. Koloniudvalgets befattning med spørgsmålet.

Ved tilrettelæggelsen af sit arbejde for 1963 gav FN's koloniudvalg Sydrhodesia-

spørgsmålet prioritet umiddelbart efter spørgsmålet om Portugals oversøiske territorier.

Generaldebatten om spørgsmålet, som foregik i foråret 1963, frembød ikke afgørende nyt. Storbritannien fastholdt sit tidligere standpunkt, at FN mangler kompetence i sagen, der vedrører interne forhold i det selvstyrende Rhodesia, og at Storbritannien ikke har nogen forfatningsmæssig mulighed for at gribe ind i sådanne anliggender, som siden 1923 har været overladt til parlamentet og regeringen i Sydrhodesia.

De afro-asiatiske medlemmer, som blev støttet kraftigt af østbloklandene og, omend lidt mere reserveret, af de latinamerikanske medlemmer, afviste de britiske indvendinger og koncentrerede sig om den politiske situation i Sydrhodesia, hvor modsætningerne betegnedes som meget skærpede siden regeringsændringen i 1962. Der henvistes navnlig til, at den nye forfatning af 1961, der som nævnt kun giver den afrikanske befolkning 15 af parlamentets 65 pladser, medens det udgør mere end 90 pct. af befolkningen, ikke var demokratisk, og at den afrikanske befolkning undertrykkes af den europæiske. Fra afro-asiatisk side ønskede man derfor en ophævelse af 1961-forfatningen og gennemførelse af princippet „een mand een stemme“.

I det danske indlæg understregedes den principielle danske holdning til kolonispørgsmålet. Samtidig fremhævedes det foreliggende spørgsmåls komplicerede og atypiske karakter, idet opfordringen til den administrerende magt (Storbritannien) ikke gik ud på at disengagere sig fra området, men tværtimod på aktivt at gribe ind i det bestående indre selvstyre for at sikre lige konstitutionelle rettigheder for alle. Baggrunden herfor måtte være en også efter dansk opfattelse begrundet tillid til Storbritanniens evne og vilje til at sikre en rimelig udvikling i Sydrhodesia; denne tillid syntes i den givne situation at burde være ledetråden for, hvilke skridt udvalget burde træffe bestemmelse om. Udvalget burde søge at fremme bestræbelser fra den britiske regerings side, der gik ud på at sikre det afrikanske befolkningsflertals rettigheder og muligheder for selv at be-